Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

11 päivänä syyskuuta 2019 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin oikeusperiaatteet – Menettelyllinen itsemääräämisoikeus – Vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet – Oikeusvarmuuden periaate – Oikeusvoima – Jäsenvaltion unionin oikeuden vastaisesti kantamien verojen palauttaminen – Lainvoimainen tuomioistuinratkaisu, jolla määrätään unionin oikeuden vastaisen veron maksamisesta – Tällaisen tuomioistuinratkaisun purkuvaatimus – Määräaika purkuvaatimuksen esittämiselle

Asiassa C-676/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Curtea de Apel Ploieşti (Ploieştin ylioikeus, Romania) on esittänyt 5.10.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 1.12.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Oana Mădălina Călin

vastaan

Direcția Regională a Finanțelor Publice Ploiești – Administrația Județeană a Finanțelor Publice Dâmbovița,

Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice ja

Administrația Fondului pentru Mediu,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari), D. Šváby, S. Rodin ja N. Piçarra,

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.11.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Romanian hallitus, asiamiehinään aluksi R. H. Radu, C.-M. Florescu ja R. I. Haţieganu ja tämän jälkeen C. Canţăr, C.-M. Florescu ja R. I. Haţieganu,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Armenia ja C. Perrin,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

kuultuaan julkisasiamiehen 5.2.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEU 4 artiklan 3 kohdan, SEUT 110 artiklan, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 17, 20, 21 ja 47 artiklan sekä vilpittömän yhteistyön periaatteen, vastaavuusperiaatteen, tehokkuusperiaatteen ja oikeusvarmuuden periaatteen tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastapuolina ovat Oana Mădălina Călin sekä Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Ploiești – Administrația Județeană a Finanțelor Publice Dâmbovița (Ploieştin veroviranomaisten alueellinen yksikkö – Dâmboviţan veroviranomaisten aluehallinto, Romania), Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice (Romanian valtio – valtiovarainministeriö) ja Administrația Fondului pentru Mediu (ympäristörahaston hallinto, Romania) ja jossa on kyse vaatimuksesta sellaisen lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkamiseksi, jolla jätetään tutkimatta liian myöhään esitettynä vaatimus sellaisen toisen lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkamiseksi, jolla Călin velvoitetaan maksamaan ympäristömaksu, joka on myöhemmin todettu unionin oikeuden vastaiseksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Hallintolainkäytöstä 2.12.2004 annetun lain nro 554/2004 (Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (Monitorul Oficial al României, osa I, nro 1154, 7.12.2004) 21 §:ssä, jonka otsikko on ”Ylimääräiset muutoksenhakukeinot”, säädettiin seuraavaa:

”(1) Hallintolainkäyttömenettelyssä annettua lopullista ja lainvoimaista tuomiota voidaan vaatia purettavaksi käyttämällä siviiliprosessilaissa säädettyjä oikeussuojakeinoja.

(2) Purkuperusteena on siviiliprosessilaissa säädettyjen purkuperusteiden lisäksi se, että annetut lopulliset ja lainvoimaiseksi tulleet tuomiot ovat Romanian perustuslain 148 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna, luettuna yhdessä 20 §:n 2 momentin kanssa, vahvistetun [unionin] oikeuden ensisijaisuuden periaatteen vastaisia. Purkuvaatimus on esitettävä 15 päivän kuluessa tiedoksiannosta, ja 17 §:n 3 momentissa vahvistetusta säännöstä poiketen se on jätettävä 15 päivän kuluessa tuomion julistamisesta tehtävässä hakemuksessa, jossa asianomaiset osapuolet esittävät yksityiskohtaiset perusteet purkamiselle. Purkuvaatimus on käsiteltävä ensisijaisesti ja kiireellisenä viimeistään 60 päivän kuluessa sen jättämisestä.”

4 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentin toinen virke on todettu Curtea Constituțională̆n (perustuslakituomioistuin, Romania) 9.12.2010 antamassa tuomiossa nro 1609/2010 perustuslain vastaiseksi.

5 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että ainoastaan lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentin ensimmäinen ja kolmas virke voivat edelleen tuottaa oikeusvaikutuksia. Sitä vastoin kyseisen säännöksen toinen virke, joka koskee purkuvaatimuksen tekemisen määräaikaa, on lakannut tuottamasta oikeusvaikutuksia.

6 Înalta Curte de Casație și Justiție (ylin tuomioistuin, Romania) totesi 12.12.2016 antamassaan tuomiossa nro 45/2016, joka on julkaistu Monitorul Oficial al României-eissa 23.5.2017, että määräaika, jonka kuluessa lain nro 554/2004 21 §:n 2 momenttiin perustuva purkuvaatimus voidaan esittää, on yksi kuukausi sen lainvoimaisen tuomion, jonka purkamista vaaditaan, tiedoksiantopäivästä.

7 Siviiliprosessilain (Codul de procedură civilă) 509 §:n, jonka otsikko on ”Purkamisen tarkoitus ja perusteet”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”(1) Aineellisesta kysymyksestä annetun tuomion tai tuomion, jossa mainitaan asiakysymys – –, purkamista voidaan vaatia, jos

– –

11. Curtea Constituțională on tuomion lainvoimaiseksi tulon jälkeen lausunut asiassa esille otetusta väitteestä ja todennut perustuslainvastaiseksi väitteen kohteena olevan säännöksen.”

8 Siviiliprosessilain 511 §:n 3 momentissa, jonka otsikko on ”Toiminnan määräaika”, säädetään seuraavaa:

”Edellä 509 §:n 1 momentin 10 ja 11 kohdassa säädettyjen perusteiden osalta määräaika on kolme kuukautta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomion julkistamispäivästä tai siitä päivästä, jona Curtea Constituțională̆n ratkaisu julkaistaan Monitorul Oficial al României I osassa.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

9 Romanian kansalainen Călin osti 12.4.2013 Saksasta tuodun käytetyn moottoriajoneuvon. Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor Târgoviște (ajokorteista ja ajoneuvojen rekisteröinnistä vastaavan viraston Târgovișten (Romania) toimipaikka) asetti kyseisen ajoneuvon Romaniassa rekisteröinnin edellytykseksi sen, että asianomainen maksaa moottoriajoneuvojen ympäristömaksun, jonka määrä oli 968 Romanian leitä (RON) (noin 207 euroa). Călin maksoi tämän määrän.

10 Călin esitti Tribunalul Dâmbovița – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscalissa (Dâmbovițan alioikeus, toinen siviiliasioita käsittelevä jaosto, joka on toimivaltainen hallinto- ja veroriita-asioissa, Romania) tämän määrän palauttamista koskevan vaatimuksen sillä perusteella, että tällaisen ympäristömaksun määrääminen oli unionin oikeuden vastaista.

11 Kyseinen tuomioistuin hylkäsi vaatimuksen 15.5.2014 antamallaan tuomiolla.

12 Călin esitti 28.4.2015 kyseisessä tuomioistuimessa kyseistä tuomiota koskevan ensimmäisen purkuvaatimuksen ja vetosi 14.4.2015 annettuun tuomioon Manea (C-76/14, EU:C:2015:216), jossa unionin tuomioistuin katsoi, että tämä ympäristömaksu oli otettu käyttöön unionin oikeuden vastaisesti. Tämä purkuvaatimus hylättiin 16.6.2015 annetulla tuomiolla.

13 Călin esitti 17.8.2016 toisen purkuvaatimuksen Tribunalul Dâmbovița – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscalissa 15.5.2014 annetusta tuomiosta. Tämä purkuvaatimus perustui unionin tuomioistuimen 9.6.2016 antamaan tuomioon Budișan (C-586/14, EU:C:2016:421) sekä lain nro 554/2004 21 §:n 2 momenttiin, jonka olisi pitänyt mahdollistaa unionin oikeuden vastaisesti annettujen lainvoimaisten tuomioiden purkaminen. Kyseinen tuomioistuin hyväksyi 11.10.2016 antamallaan tuomiolla tämän purkuvaatimuksen ja määräsi ympäristömaksun palautettavaksi korkoineen.

14 Ploieștin veroviranomaisten alueellinen yksikkö – Dâmbovițan veroviranomaisten aluehallinto valitti kyseisestä tuomiosta Curtea de Apel Ploieștĭn (Ploieștin ylioikeus, Romania).

15 Kyseinen tuomioistuin kumosi 16.1.2017 antamallaan tuomiolla Tribunalul Dâmbovița – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscalin 11.10.2016 antaman tuomion ja totesi, että toinen purkuvaatimus oli esitetty sellaisen kuukauden määräajan päättymisen jälkeen, joka alkaa kulua sen lainvoimaisen tuomion, jonka purkamista vaaditaan, tiedoksiantopäivästä. Tämä tuomioon

nro 45/2016 perustuva määräaika on pakollinen kaikkien romanialaisten tuomioistuinten osalta siitä hetkestä alkaen, jolloin kyseinen tuomio on julkaistu Monitorul Oficial al României:ssa. Tuomio, jonka purkamista vaadittiin, oli annettu tiedoksi Călinille 26.5.2014, kun taas purkuvaatimus esitettiin 17.8.2016.

16 Pääasiassa on kyse Călin ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa esittämästä vaatimuksesta, joka koskee 16.1.2017 annetun tuomion purkamista. Tämä vaatimus perustuu yhtäältä lain taannehtivuuskiellon periaatteen loukkaamiseen, kun otetaan huomioon se, että 9.6.2016 annettu tuomio Budişan (C-586/14, EU:C:2016:421) on annettu sen jälkeen, kun kansallinen ratkaisu, jonka purkamista on vaadittu, on tullut lainvoimaiseksi. Toisaalta kyseinen vaatimus perustuu siihen, että Curtea de Apel Ploieşti (Ploieştin ylioikeus) on loukannut SEUT 4 artiklan 3 kohdassa vahvistettua vilpittömän yhteistyön periaatetta.

17 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee sitä, onko tuomio nro 45/2016 oikeusvarmuuden periaatteen ja vilpittömän yhteistyön periaatteen sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden mukainen.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa tässä yhteydessä, että pääasian olosuhteet poikkeavat niistä olosuhteista, jotka johtivat 6.10.2015 annettuun tuomioon Târşia (C-69/14, EU:C:2015:662), jossa unionin tuomioistuin katsoi, ettei unionin oikeus ole esteenä lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkamista koskevan menettelyn puuttumiselle silloin, kun kyseinen ratkaisu on ristiriidassa unionin oikeuden tulkinnan kanssa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin väittää nimittäin, että nyt käsiteltävässä asiassa pääasiassa on päinvastoin olemassa mahdollisuus saada unionin oikeuden vastaisesti annettu lainvoimainen kansallinen tuomioistuinratkaisu puretuksi.

19 Kyseinen tuomioistuin muistuttaa, että koska unioni ei ole antanut perusteettomasti kannettujen verojen palauttamista koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen nojalla antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat verovelvollisten oikeudet. Näissä menettelysäännöissä on kuitenkin aina noudatettava vilpittömän yhteistyön periaatetta, vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita sekä oikeusvarmuuden periaatetta.

20 Nyt käsiteltävässä asiassa lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentissa ei säädetä mistään määräajasta purkuvaatimuksen esittämiselle, ja tällainen määräaika perustuu ainoastaan tuomioon nro 45/2016.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin väittää kuitenkin, että mainitun määräajan soveltamisen seurauksena Călinille ei voitu palauttaa unionin oikeuden vastaisesti kannettua veroa. Călinilla ei nimittäin ole mitään muuta kansallista oikeussuojakeinoa kyseisen veron palautuksen saamiseksi.

22 Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voidaanko SEU 4 artiklan 3 kohtaa, jossa viitataan vilpittömän yhteistyön periaatteeseen, perusoikeuskirjan 17, 20, 21 ja 47 artiklaa, SEUT 110 artiklaa, oikeusvarmuuden periaatetta sekä menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteeseen perustuvia vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita tulkita siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, erityisesti [lain nro 554/2004] 21 §:n 2 momentille, sellaisena kuin sitä on tulkittu [tuomiossa nro 45/2016], kun sen mukaan määräaika purkuvaatimuksen esittämiselle lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentin säännösten nojalla on yksi kuukausi, joka alkaa kulua päivästä, jona purettavaksi vaadittava lainvoimainen tuomio annetaan tiedoksi?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii kysymyksellään selvittämään, onko unionin oikeutta ja erityisesti vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle säännökselle – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisen tuomioistuimen tuomiossa – jossa asetetaan unionin oikeuden vastaisen lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkamista koskevan vaatimuksen esittämiselle yhden kuukauden preklusiivinen määräaika, joka alkaa kulua siitä, kun ratkaisu, jonka purkamista vaaditaan, on annettu tiedoksi.

24 Aluksi on todettava, että unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Călinin oli maksettava ympäristömaksu moottoriajoneuvoista, vaikka 9.6.2016 annetussa tuomiossa Budişan (C-586/14, EU:C:2016:421) unionin tuomioistuin totesi, että SEUT 110 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kyseisen ympäristömaksun kaltaiselle maksulle.

25 Tässä yhteydessä on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeus saada takaisin sellaiset verot, jotka jäsenvaltio on kantanut unionin oikeuden vastaisesti, seuraa niistä oikeuksista, joita yksityisille on annettu tällaiset verot kieltävillä unionin oikeussäännöillä, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut niitä, ja täydentää näitä oikeuksia. Jäsenvaltiolla on näin ollen lähtökohtaisesti velvollisuus palauttaa unionin oikeuden vastaisesti kannetut verot (ks. vastaavasti tuomio 9.11.1983, San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318, 12 kohta; tuomio 19.7.2012, Littlewoods Retail ym., C-591/10, EU:C:2012:478, 24 kohta ja tuomio 6.10.2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, 24 kohta).

26 On kuitenkin syytä muistuttaa oikeusvoiman periaatteen tärkeydestä sekä unionin oikeusjärjestyksessä että kansallisissa oikeusjärjestyksissä. Sekä oikeusrauhan ja oikeussuhteiden vakauden että hyvän lainkäytön varmistamiseksi on näet tärkeää, että käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen käytön tai näitä oikeussuojakeinoja varten säädettyjen määräaikojen päättymisen jälkeen lainvoimaisiksi tulleita tuomioistuinten ratkaisuja ei voida enää saattaa kyseenalaisiksi (tuomio 10.7.2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, 58 kohta; tuomio 6.10.2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, 28 kohta ja tuomio 29.7.2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, 54 kohta).

27 Näin ollen unionin oikeudessa ei edellytetä, että kansallisen tuomioistuimen olisi jätettävä soveltamatta kansallisia menettelysääntöjä, joiden perusteella tuomioistuinratkaisu on oikeusvoimainen, vaikka siten olisi mahdollista lopettaa unionin oikeuden vastainen kansallinen tilanne (tuomio 10.7.2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, 59 kohta; tuomio 6.10.2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, 29 kohta ja tuomio 29.7.2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, 55 kohta).

28 Unionin tuomioistuin on nimittäin todennut, että unionin oikeudessa ei edellytetä sitä, että kansallisen lainkäyttöelimen olisi lähtökohtaisesti peruutettava oikeusvoimainen ratkaisunsa ottaakseen huomioon asian kannalta merkityksellisen unionin tuomioistuimen antaman unionin oikeuden säännöksen tulkinnan (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, 60 kohta; tuomio 6.10.2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, 38 kohta ja tuomio 29.7.2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, 56 kohta).

29 Jos sovellettaviin kansallisiin menettelysääntöihin sisältyy sen sijaan mahdollisuus, että kansallinen tuomioistuin voi tietyin edellytyksin purkaa oikeusvoimaisen ratkaisun muuttaakseen tilanteen kansallisen oikeuden mukaiseksi, tätä mahdollisuutta on vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden mukaisesti käytettävä, jos kyseiset edellytykset täyttyvät, jotta kyseinen tilanne saatetaan jälleen yhdenmukaiseksi unionin säännöstön kanssa (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, 62 kohta; tuomio 6.10.2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, 30 kohta ja tuomio 29.7.2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, 60 kohta).

30 SEU 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia oikeussuojakeinoja (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Mainittujen vaatimusten noudattamista on tarkasteltava ottaen huomioon kyseessä olevien sääntöjen merkitys koko menettelyssä, menettelyn kulku ja näiden sääntöjen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä (tuomio 27.6.2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen sekä tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 24 kohta).

32 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta aineistosta käy ilmi, että Romanian lainsäädäntö sisältää muutoksenhakukeinon, jota käyttäen on mahdollista vaatia unionin oikeuden vastaisten lainvoimaisten tuomioistuinratkaisujen purkamista. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ilmenee, että purkuvaatimuksen esittämisessä sovelletaan yhden kuukauden määräaikaa, joka alkaa kulua tuomioistuinratkaisun, jonka purkamista on vaadittu, tiedoksi antamisesta. Tämä määräaika perustuu tuomioon nro 45/2016, joka koski lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentin tulkintaa ja soveltamista.

33 Näin ollen on tutkittava, onko tällainen määräaika vastaavuusperiaatteen ja tehokkuusperiaatteen mukainen.

Vastaavuusperiaate

34 Kuten tämän tuomion 30 kohdassa muistutetaan, vastaavuusperiaate on esteenä sille, että jäsenvaltio antaa menettelysääntöjä, jotka ovat vaatimusten, joilla pyritään turvaamaan yksityisten unionin oikeuteen perustuvat oikeudet, kannalta epäedullisempia kuin menettelysäännöt, joita sovelletaan samankaltaisiin kansallisen oikeuden rikkomiseen perustuviin oikeussuojakeinoihin.

35 On siis tarkastettava, voidaanko pääasiassa kyseessä olevaa purkumenettelyä pitää oikeussuojakeinona samankaltaisena kuin oikeussuojakeinoa, joka perustuu kansallisen oikeuden rikkomiseen, ottamalla huomioon kyseisten oikeussuojakeinojen kohde, peruste ja olennaiset piirteet (ks. vastaavasti tuomio 27.6.2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, 39 kohta ja tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 27 kohta).

36 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 55 kohdassa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei mainitse ennakkoratkaisupyyntönsä perusteluissa sellaista kansallisen oikeuden rikkomiseen perustuvaa purkumenettelyä, jonka voitaisiin katsoa olevan samankaltainen kuin pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö.

37 Komissio sen sijaan väittää, että lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentissa säädetty unionin oikeuden vastaisen lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkumenettely on samankaltainen kuin oikeussuojakeino, josta säädetään siviiliprosessilain 509 §:n 1 momentin 11 kohdassa, jossa säädetään mahdollisuudesta vaatia tuomioistuinratkaisun purkamista, jos Curtea Constituțională on tuomion lainvoimaiseksi tulon jälkeen lausunut asiassa esitetystä perustuslain vastaisuutta koskevasta väitteestä ja todennut väitteen kohteena olevan säännöksen perustuslain vastaiseksi.

38 Komissio katsoo kuitenkin, että vastaavuusperiaatetta on nyt käsiteltävässä asiassa loukattu, koska siviiliprosessilain 509 §:n 1 momentin 11 kohtaan perustuvia vaatimuksia koskevat menettelysäännöt ovat edullisempia kuin ne, joita sovelletaan lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentin perusteella esitettyihin purkuvaatimuksiin. Komission mukaan ensimmäinen vaatimus voidaan nimittäin esittää

kolmen kuukauden kuluessa Curtea Constituțională tuomion, jossa kansallinen säännös on todettu perustuslain vastaiseksi, julkaisemispäivästä lukien, kun taas toinen vaatimus on esitettävä kuukauden kuluessa sen ratkaisun, jonka purkamista vaaditaan, tiedoksiantopäivästä.

39 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 71 ja 77 kohdassa, siviiliprosessilain 509 §:n 1 momentin 11 kohdan osalta Curtea Constituțională antama tuomio, jossa se toteaa kansallisen säännöksen olevan perustuslain vastainen, antaa mahdollisuuden purkaa yksinomaan lainvoimainen tuomioistuinratkaisu, joka on annettu menettelyssä, jossa asianosaiset ovat vedonneet kansallisen säännöksen perustuslain vastaisuuteen, kun taas lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentin nojalla voidaan purkaa jokainen unionin oikeuden vastaisesti annettu lainvoimainen tuomioistuinratkaisu.

40 Koska tätä viimeksi mainittua seikkaa ei ole täsmennetty, unionin tuomioistuin ei voi lausua siitä, ovatko lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentissa ja siviiliprosessilain 509 §:n 1 momentin 11 kohdassa säädetyt purkumenettelyt samankaltaisia vai eivät, eikä näin ollen myöskään siitä, onko nyt käsiteltävässä asiassa noudatettu vastaavuusperiaatteesta johtuvia vaatimuksia.

41 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on näin ollen tarkistaa, onko vastaavuusperiaatetta noudatettu pääasiassa tämän tuomion 30 kohdassa mainitun oikeuskäytännön valossa, kun otetaan huomioon se, että tällä tuomioistuimella on mahdollisuus esittää uusi ennakkoratkaisupyyntö, kun se kykenee esittämään unionin tuomioistuimelle kaikki seikat, joiden perusteella tämä voi lausua vastaavuusperiaatteen noudattamisesta (ks. vastaavasti määräys 12.5.2016, Security Service ym., C-692/15–C-694/15, EU:C:2016:344, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Tehokkuusperiaate

42 Tehokkuusperiaatteen osalta on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö unionin oikeuden soveltamisen mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava siten, että huomioon otetaan tämän säännön merkitys koko menettelyssä, menettelyn kulku sekä sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä. Tässä tarkoituksessa on otettava tarvittaessa huomioon muun muassa puolustautumisoikeuksien suojaaminen, oikeusvarmuuden periaate sekä menettelyn moitteeton kulku (tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, 49 kohta; tuomio 22.2.2018, INEOS Köln, C-572/16, EU:C:2018:100, 44 kohta ja tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 49 kohta).

43 Lisäksi erityisesti preklusiivisten vanhentumisaikojen osalta unionin tuomioistuin on todennut, että oikeusvarmuuden periaatteen varmistamiseksi on tehokkuusperiaatteen mukaista vahvistaa kohtuulliset määräajat, joiden noudattamatta jättäminen johtaa oikeudenmenetykseen (ks. vastaavasti tuomio 16.12.1976, Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, 5 kohta; tuomio 10.7.1997, Palmisani, C-261/95, EU:C:1997:351, 28 kohta; tuomio 29.10.2015, BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, 28 kohta ja tuomio 22.2.2018, INEOS Köln, C-572/16, EU:C:2018:100, 47 kohta).

44 Käsiteltävässä asiassa – kuten unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee – Curtea de Apel Ploiești (Ploieștin ylioikeus) katsoi tuomion nro 45/2016 mukaisesti, että Călinin toinen purkuvaatimus oli esitetty liian myöhään. Kyseisen tuomion mukaan purkuvaatimuksen esittämiselle asetettu määräaika oli kuukausi siitä, kun Călinille annettiin tiedoksi 15.5.2014 annettu tuomio, jonka purkamista vaadittiin.

45 Näin ollen on tarkistettava tällaisen määräajan, jonka päätyttyä yksityinen ei voi enää esittää unionin oikeuden vastaisesti annetun lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkuvaatimusta, kohtuullisuus.

46 Tältä osin on todettava, että tällaisen lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkuvaatimuksen, joka muodostaa lain nro 554/2004 21 §:n otsikon mukaan ”ylimääräisen” muutoksenhakukeinon, esittämiselle asetettua yhden kuukauden määräaikaa ei sinänsä voida arvostella.

47 Preklusiivinen määräaika purkuvaatimuksen esittämiselle on nimittäin kohtuullinen sikäli kuin yksityinen oikeussubjekti voi sen perusteella arvioida, onko olemassa perusteita vaatia lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkamista, ja tarvittaessa laatia purkuvaatimuksen viimeksi mainittua vastaan. Tältä osin on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa ei ole väitetty, että tätä varten asetettu yhden kuukauden määräaika olisi kohtuuton (ks. analogisesti tuomio 6.10.2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, 44 kohta).

48 Lisäksi on täsmennettävä, että pääasiassa kyseessä oleva purkuvaatimuksen esittämisen määräaika alkaa kulua siitä, kun kyseessä oleva lainvoimainen tuomioistuinratkaisu on annettu tiedoksi asianosaisille. Asianosaiset eivät näin ollen voi olla tilanteessa, jossa tämä määräaika on kulunut ilman, että he olisivat olleet tietoisia lainvoimaisesta tuomioistuinratkaisusta (ks. analogisesti tuomio 6.10.2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, 45 kohta).

49 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan purkuvaatimuksen esittämisen määräajan pituus ei ole sellaisenaan sellainen, että sillä tehtäisiin lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkamista koskevan vaatimuksen esittäminen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

50 Tämän määräajan soveltamista koskevien yksityiskohtaisten säännösten osalta on muistettava, että oikeusvarmuuden periaatteesta seuraa välttämättä luottamuksensuojan periaate, joka edellyttää yhtäältä, että lainsäädännön on oltava selvää ja täsmällistä, ja toisaalta, että yksityisten on voitava ennakoida lainsäädännön soveltamista (ks. vastaavasti tuomio 15.2.1996, Duff ym., C-63/93, EU:C:1996:51, 20 kohta; tuomio 10.9.2009, Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, 46 kohta ja tuomio 11.6.2015, Berlington Hungary ym., C-98/14, EU:C:2015:386,77 kohta).

51 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee kuitenkin, että yhden kuukauden määräaika purkuvaatimuksen nostamiselle on vahvistettu tuomiossa nro 45/2016, jota Romanian tuomioistuimet ovat velvollisia noudattamaan siitä lähtien, kun se on julkaistu Monitorul Oficial al României:ssa. Kuten asianosaisten unionin tuomioistuimen kysymykseen esittämistä kirjallisista vastauksista ilmenee, vaikka kyseinen tuomio annettiin 12.12.2016, se julkaistiin Monitorul Oficial al României:ssa vasta 23.5.2017.

52 Tuomiota nro 45/2016 ei siis ollut vielä julkaistu Monitorul Oficial al României:ssa, kun Călin esitti 17.8.2016 toisen purkuvaatimuksen.

53 Ellei tarkistuksista, jotka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on toteutettava, muuta ilmene, on todettava, että kun nämä seikat otetaan huomioon, Curtea de Apel Ploiești sovelsi tuomiossa nro 45/2016 vahvistettua määräaikaa todetessaan, että Călin on esittänyt toisen purkuvaatimuksen liian myöhään, vaikka tätä tuomiota ei ollut vielä julkaistu. Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevista tiedoista ei myöskään ilmene, että Romanian oikeudessa olisi sillä hetkellä, kun Călin esitti kyseisen purkuvaatimuksen, ollut olemassa sellainen toinen määräaika tällaisen purkuvaatimuksen esittämiselle, jonka olisi voitu katsoa olevan tämän tuomion 50 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla selvä, täsmällinen ja ennakoitavissa oleva.

54 Romanian hallitus kuitenkin totesi istunnossa, että ennen tuomion nro 45/2016 julkaisemista Monitorul Oficial al României:ssa Romanian tuomioistuimet sovelsivat toisistaan poikkeavia määräaikoja lain nro 554/2004 21 §:n 2 momenttiin perustuvien purkuvaatimusten esittämiselle, koska niillä ei ollut velvollisuutta soveltaa tiettyä määräaikaa.

55 Jos Romanian hallitus pyrkii tällä väitteellään perustelemaan tuomiossa nro 45/2016 esitetyn ratkaisun soveltamista jo ennen tuomion julkaisemista, on todettava, ettei tällainen käytäntö ollut luonteeltaan sellainen, että purkuvaatimuksen esittämisen määräaikaa koskeva sääntö olisi sen perusteella ollut selvä, täsmällinen ja ennakoitavissa oleva ja se näin ollen olisi edistänyt oikeusvarmuuden tavoitteen saavuttamista.

56 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on lisäksi todennut, että sen seurauksena, että Curtea de Apel Ploiești sovelsi kyseistä määräaikaa, Călinille ei ollut mahdollista palauttaa unionin oikeuden vastaisesti kannettua veroa, koska Călinilla ei ollut mitään muuta kansallista menettelyllistä keinoa kyseisen veron palautuksen saamiseksi, on muistutettava, kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 103 kohdassa, että oikeusvoiman periaate ei estä tunnustamasta periaatetta, jonka mukaan valtio on vahingonkorvausvastuussa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kaltaisen asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevän tuomioistuimen päätöksestä (tuomio 30.9.2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, 40 kohta). Etenkään sen vuoksi, että unionin oikeudesta johtuvien oikeuksien loukkausta tällaisella tuomioistuinratkaisulla ei voida normaalisti enää poistaa, yksityisiltä ei näet voida riistää mahdollisuutta vedota valtion vahingonkorvausvastuuseen ja saada tätä kautta oikeuksilleen oikeussuojaa (tuomio 30.9.2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, 34 kohta; tuomio 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, 40 kohta ja tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 58 kohta).

57 Kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava seuraavasti:

– Unionin oikeutta, ja erityisesti vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita, on tulkittava siten, ettei se ole lähtökohtaisesti esteenä kansalliselle säännökselle – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisen tuomioistuimen tuomiossa – jossa asetetaan unionin oikeuden vastaisen lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkamista koskevan vaatimuksen esittämiselle yhden kuukauden preklusiivinen määräaika, joka alkaa kulua siitä, kun ratkaisu, jonka purkamista vaaditaan, on annettu tiedoksi.

– Tehokkuusperiaatetta, luettuna yhdessä oikeusvarmuuden periaatteen kanssa, on kuitenkin tulkittava siten, että se on pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin soveltaa yhden kuukauden preklusiivista määräaikaa lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkuvaatimuksen esittämiselle silloin, kun tätä purkuvaatimusta esitettäessä tuomiota, jossa tämä määräaika on vahvistettu, ei ole vielä julkaistu Monitorul Oficial al României-eissa.

Oikeudenkäyntikulut

58 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Unionin oikeutta, ja erityisesti vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita, on tulkittava siten, ettei se ole lähtökohtaisesti esteenä kansalliselle säännökselle – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisen tuomioistuimen tuomiossa – jossa asetetaan unionin oikeuden vastaisen lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkamista koskevan vaatimuksen esittämiselle yhden kuukauden preklusiivinen määräaika, joka alkaa kulua siitä, kun ratkaisu, jonka purkamista vaaditaan, on annettu tiedoksi.

2) Tehokkuusperiaatetta, luettuna yhdessä oikeusvarmuuden periaatteen kanssa, on kuitenkin tulkittava siten, että se on pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin soveltaa yhden kuukauden preklusiivista määräaikaa lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun purkuvaatimuksen esittämiselle silloin, kun tätä purkuvaatimusta esitettäessä tuomiota, jossa tämä määräaika on vahvistettu, ei ole vielä julkaistu Monitorul Oficial al Românieiissa.

Allekirjoitukset